

Sloboda izražavanja – presude Evropskog suda za ljudska prava

Bilten XXXII: PREGLED PRESUDA IZ FEBRUARA 2014.

7. mart 2014.

Tokom februara 2014. godine, Evropski sud je donio presude u sljedećim slučajevima koji su se odnosili na slobodu izražavanja:

- **Pentikäinen protiv Finske** (predstavka br. 11882/10), 4. februar 2014. (hapšenje fotografa zajedno sa demonstrantima nije predstavljalo kršenje prava na slobodu izražavanja);
- **Tešić protiv Srbije** (predstavke br. 4678/07 i 50591/12), 11. februar 2014. (dosuđena naknada štete čija je mjesečna rata činila većinu prihoda podnositeljke predstavke predstavljala je kršenje prava na slobodu izražavanja);
- **Jalbă protiv Rumunije** (predstavka br. 43912/10), 18. februar 2014. (objavljivanjem lažnih optužbi protiv državnog službenika portal je prekršio pravo na poštovanje privatnog života).

Navedene presude ticale su se sljedećih pitanja:

- **Pentikäinen protiv Finske** (predstavka br. 11882/10), 4. februar 2014: hapšenje fotografa zajedno sa demonstrantima nije predstavljalo kršenje prava na slobodu izražavanja

Podnosilac predstavke je fotograf koji je izvještavao o demonstracijama. Iako je za novinare bio predviđen odvojeni prostor, on je odlučio da ga ne koristi već se pridružio demonstrantima. Kada su demonstracije postale nasilne, policija je naredila demonstrantima da se raziđu. Većina se razišla ali je ostalo oko 20 demonstranata, uključujući fotografa. Svi su uhapšeni, držani u pritvoru preko 17 sati i krivično gonjeni i proglašeni krivim za nepoštovanje policijskih naređenja. Međutim, fotografu nije određena kazna. On je zbog svoje osude podnio predstavku Evropskom sudu za ljudska prava.

Sud je smatrao da nije došlo do kršenja prava fotografa na slobodu izražavanja. Sud je smatrao da je novinaru bilo omogućeno da adekvatno isprati događaj. On ni na koji način nije bio spriječen da fotografiše događaj, odrekao se prava da koristi odvojeni obezbijeđeni prostor predviđen za novinare, i odlučio da ostane sa demonstrantima i posle naređenja da se raziđu. Stoga, Sud je zaključio da njegova osuda zbog nepoštovanja policijskih naređenja nije bila povezana sa novinarskom profesijom, već sa njegovim odbijanjem da se povinuje policijskom naređenju na samom kraju, kada je policija smatrala da su se demonstracije pretvorile u nered. Domaći sudovi su

uzeli u obzir pravo fotografa na slobodu izražavanja i nijesu mu odredili kaznu, niti je osuda upisana u njegov krivični dosije.

- **Tešić protiv Srbije** (predstavke br. 4678/07 i 50591/12), 11. februar 2014: **dosuđena naknada štete čija je mjesečna rata činila većinu prihoda podnositeljke predstavke predstavljala je kršenje prava na slobodu izražavanja**

Slučaj se ticao penzionerke koja je proglašena krivom zbog klevetanja advokata i naloženo joj je da plati naknadu štete i troškove u iznosu od oko 4900 eura. Opštinski sud je naložio da dvije trećine penzije podnositeljke predstavke bude svakog mjeseca prebačeno na račun advokata, dok iznos ne bude isplaćen u cjelosti. Time je podnositeljki predstavke ostalo oko 60 eura mjesečno za troškove života.

Evropski sud za ljudska prava je smatrao da je presuda prekršila pravo na slobodu izražavanja. Sud je smatrao da, iako podnositeljka predstavke nije mogla da dokaže istinitost svoje klevetničke izjave, ona nije predstavljala bezrazložan lični napad. Izjava se odnosila na nadležnost advokata, a Sud je podsjetio da s obzirom na ulogu koju advokati igraju u sprovođenju pravde, izjava je predstavljala pitanje od javnog interesa. Sud je takođe smatrao da su domaći sudovi naložili podnositeljki predstavke da plaća najveću moguću mjesečnu ratu. To je naročito nepovoljna situacija za stariju osobu koja boluje od više ozbiljnih bolesti. Pozivajući se na svoje prethodne odluke u kojima je naglasio da naknada štete za klevetu mora uzeti u obzir lične okolnosti lica u sporu, Sud je smatrao da je u ovom slučaju prekršeno pravo podnositeljke predstavke na slobodu izražavanja.

- **Jalbă protiv Rumunije** (predstavka br. 43912/10), 18. februar 2014: **objavlivanjem lažnih optužbi protiv državnog službenika portal je prekršio pravo na poštovanje privatnog života**

Podnosilac predstavke je visoki državni službenik u kancelariji gradonačelnika kojeg je internet portal optužio za korupciju. Portal je naveo da je službenik vlasnik privatnog taksi biznisa, što je u suprotnosti sa njegovom statusom državnog službenika. Službenik je tužio portal zbog klevete, ali su domaći sudovi odbacili njegovu tužbu tvrdeći da je pravo javnosti da bude informisana o upravljanju javnim sredstvima bilo važnije od njegovog prava na privatnost. Službenik je zatim podnio predstavku Evropskom sudu, tvrdeći da je prekršeno njegovo pravo na poštovanje privatnog života.

Evropski sud za ljudska prava je smatrao da je u ovom slučaju prekršeno pravo državnog službenika na poštovanje privatnog života. Sud je smatrao da je iznesena tvrdnja bila činjenica koja može biti ili istinita ili neistinita. Evropski sud se nije složio sa ocjenom lokalnih sudova da je tvrdnja predstavljala lično mišljenje; Sud je smatrao da pitanje da li neko posjeduje biznis „nije samo stvar spekulacija, već činjenica koja može biti potkrijepljena relevantnim dokazima". Tvrdnja je bila ozbiljna i narušila je ugled podnosioca predstavke i omela ga u obavljanju profesionalnih dužnosti. Sud je ponovio da, iako državni službenici moraju da tolerišu veću kritiku svog rada nego drugi pojedinci, oni ipak mogu da preuzmu mjere i da pokrenu tužbu zbog objavljivanja lažnih navoda koji štete njihovom ugledu. Sud je takođe konstatovao da portal nije pružio podnosiocu predstavke priliku da odgovori na optužbe niti mu je omogućeno da objavi svoj odgovor.

Pripremio: Peter Noorlander, direktor Media Legal Defence Initiative, u saradnji sa HRA

British Embassy
Podgorica

Bilteni se objavljuju u okviru projekta "Monitoring novinarskih samoregulatornih tijela u Crnoj Gori" koji finansira Britanska ambasada u Podgorici.
